

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/214/2021
Identifikačné číslo spisu: 1615200528
Dátum vydania rozhodnutia: 15.12.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:1615200528.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ O. T., bývajúceho v A. Š. XXX, 2/ O. T., bývajúcej v N., Š. XXXX/X, 3/ A. T., bývajúceho v N., V. XXXX/X, 4/ O. T., bývajúceho v N., Š. XXXX/X, 5/ O. M., bývajúcej v O., P. XXXX/XX, všetci zastúpení JUDr. Libušou Dočkalovou, advokátkou so sídlom v Bratislave, Lachova 32, proti žalovanému L. M. T., bývajúceho v U. XXX, zastúpenému JUDr. Lýdiou Ráckovou, advokátkou so sídlom v Senci, Lichnerova 72, o určenie, že nehnuteľnosť patrí do dedičstva, vedenom na Okresnom súde Malacky pod sp. zn. 5C/95/2015, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 16Co/6/2018 z 24. septembra 2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 24. septembra 2019 sp. zn. 16Co/6/2018 a rozsudok Okresného súdu Malacky č. k. 5C/95/2015 zrušuje a vec vracia Okresnému súdu Malacky na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Malacky (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 26. októbra 2017 č. k. 5C/95/2015-265 zamietol žalobu, ktorou sa žalobcovia 1/ až 5/ domáhali určenia, že do dedičstva po nebohom M. T., narodenom X. P. XXXX, ktorý zomrel XX. O. XXXX, patrí spoluvlastnícky podiel na nehnuteľnosti zapísanej na liste vlastníctva č. XXXX, vedenom Okresným úradom Malacky, katastrálny odbor, ako pozemok parcela registra „E“ č. XXX o výmere 5.715 m², druh pozemku - orná pôda. Vykonaným dokazovaním zistil, že žalovaný je vlastníkom nehnuteľností zapísaných na liste vlastníctva č. XXXX, vedeného Okresným úradom Malacky, katastrálny odbor, pre katastrálne územie U., okrem iných aj parcely č. XXX o výmere 5 715 m², druh pozemku - orná pôda, pričom titul nadobudnutia nehnuteľností zapísaných na tomto liste vlastníctva je: W. S.-XXX/XX-XX/XX, W. S.-XXX/XX-XX/XX a Osvedčenie o vydržaní N 207/2000 NZ 185/2000-277/02. Z notárskej zápisnice č. N 207/2000 NZ 185/2000 spísanej 28. augusta 2000 ďalej zistil, že bola spísaná notárska zápisnica Osvedčenie o vydržaní podľa § 2 až § 9 zákona SNR č. 293/1992 Zb., ktorou notárka osvedčila, že žalovaný spĺňa podmienky na zápis vlastníka do katastra nehnuteľností k pozemkom nachádzajúcim sa v katastrálnom území U., zapísaných vo vložke č. XXX v celosti; predmetom notárskej zápisnice boli aj nehnuteľnosti zapísané vo vložke č. XXXX v katastrálnom území

U., ďalej vo vložke č. XX, XXX v katastrálnom území S. A. O. a vo vložke č. XXX, XXX v katastrálnom území R. N.. Súd prvej inštancie ďalej z dedičskej dohody z 26. augusta 2000 uzatvorenej medzi žalovaným a dedičmi po L. L. T., zomrelom X. D. XXXX na jednej strane a žalobkyňou 5/, ktorá zastupovala aj ďalších dedičov a Š. Š., zistil, že účastníci dohody si medzi sebou dojednali vzájomné vzťahy po svojich právnych predchodcoch, keď sa vychádzalo z toho, že sú dedičmi po M. T., zomrelom v roku XXXX a po jeho manželke M.D. T., rod. U., zomrelej v roku XXXX v USA. Súd prvej inštancie skúmal, či žalobcovia preukázali naliehavý právny záujem a dospel k záveru, že rozhodnutie, ktorého sa žalobcovia domáhali, by nevytvorilo medzi stranami sporu pevný základ a neodstránilo by spornosť ich práva alebo neistotu v právnom vzťahu; práve naopak, ak by žalobe vyhovel, vôbec by sa nedosiahlo vyriešenie vlastníckych vzťahov, ale vznikla by sporná situácia, keďže by muselo nasledovať ďalšie súdne konanie s neistým výsledkom (dedičské konanie). Požadované rozhodnutie by teda viedlo nie k odvráteniu sporov v budúcnosti, ale vytvorilo by stav, ktorý by mohol založiť viaceré spory; takýmto rozhodnutím by sa nemohol dosiahnuť stav, z ktorého by bolo zrejmé, kto je vlastníkom sporného pozemku a navyše vlastníkom parcely č. XXX je známy. V súvislosti so žalobcami namietanými náležitosťami Osvedčenia o vyhlásení poukázal na § 3 ods. 3, § 56 ods. 1 písm. g/ zákona č. 323/1992 Zb. a § 34 ods. 1, § 36a, § 70 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z. z. účinného do 14. apríla 2004 a na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z 29. januára 2009, sp. zn. 2Cdo/11/2007, podľa ktorého Notársky poriadok, Občiansky zákonník či Obchodný zákonník, nemajú ustanovenia, ktoré by umožňovali dotknutej osobe domáhať sa neplatnosti osvedčenia vydaného notárom, ale nachádzajú sa len zákonné ustanovenia upravujúce platnosť právneho úkonu, preto argumentácia žalobcov, že notárska zápisnica je nesprávna, neplatná alebo nemá náležitosti, nemá oporu v právnych predpisoch a tým nie je daný naliehavý právny záujem na tomto určení. Konštatoval, že zápisnica o vydržaní bola spísaná 28. augusta 2000 za účinnosti § 2 ods. 1, ods. 2 zákona č. 293/1992 Zb. v znení platnom do 1. decembra 2000 a teda zákonným spôsobom. Pokiaľ žalobcovia v spore poukazovali aj na ochranu oprávneného dediča (§ 485 Občianskeho zákonníka), súd prvej inštancie uviedol, že ani z tohto dôvodu im nepatrí právo na súdnu ochranu, pretože žalovaný nie je neoprávneným dedičom, keďže vlastníctvo k svojim nehnuteľnostiam získal iným spôsobom a s poukazom na štandardnú judikatúru konštatoval, že žalobu o vydanie dedičstva podľa § 485 Občianskeho zákonníka môže podať s úspechom len ten, kto nebol účastníkom konania o dedičstve a ďalej tiež právo na vydanie dedičstva podľa § 485 Občianskeho zákonníka nemá ten, kto sa zúčastnil pôvodného konania o dedičstve, hoci by aj bol ukrátený na svojom občianskom práve; nápravy sa totiž táto osoba, na rozdiel od dediča opomenutého v pôvodnom dedičskom konaní môže domáhať cestou riadnych, prípadne mimoriadnych opravných prostriedkov. Súd prvej inštancie navrhované dokazovanie výsluchom svedkov O. A., O.. O. O. a L. M. nevykonala, keďže svedkovia mali byť vypočutí nie k otázkam nadobudnutia vlastníctva žalovaným, ale k okolnostiam spísania dedičskej dohody, prípadne k okolnostiam súvisiacim s finančným vyrovnaním medzi účastníkmi, čo ale nebolo predmetom sporu. O trovách konania rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobcov 1/ až 5/ rozsudkom z 24. septembra 2019 sp. zn. 16Co/6/2018 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému priznal proti žalobcom 1/ až 5/ plný nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Súhlasil so súdom prvej inštancie, že prvoradou podmienkou procesnej prípustnosti určovacej žaloby je podľa § 137 písm. c/ CSP právny záujem na požadovanom určení, ktorý musí byť naliehavý. Uviedol, že je za konkrétnych podmienok prípustný určovací návrh (žaloba), že konkrétna vec (hnuteľná alebo nehnuteľná) patrí do dedičstva po poručiteľovi, ktorým návrhom (žalobou) sa môže v sporovom konaní takéhoto určenia domáhať ten, kto je dedičom poručiteľa (resp. do úvahy prichádzajúcim dedičom), prípadne jeho právnym nástupcom, voči inej osobe ako dedičovi (ktorá nie je poručiteľovým dedičom). Odvolací súd ďalej uviedol, že CSP predpokladá, že vo vzťahu k sporným aktívam a pasívam sa dedičia svojich práv budú domáhať žalobou mimo konania o dedičstve (či už pred skončením konania o dedičstve alebo po jeho skončení). Pokiaľ sa v konaní o dedičstve vyskytne rozpor o tom, čo patrí do dedičstva po poručiteľovi, procesným nástrojom na jeho odstránenie je žaloba na určenie, že tá ktorá vec (právo) patrí do dedičstva po poručiteľovi. Po smrti poručiteľa môžu vo všeobecnosti nastať právne skutočnosti, s ktorými právny poriadok spája vznik vlastníctva niekoho iného (napríklad vydržaním); v konaní, v ktorom sa zisťuje, či určitá vec bola v čase smrti poručiteľa v jeho vlastníctve, sú však takéto (neskoršie) skutočnosti právne

bezvýznamné. Vывodil záver, že z obsahu Dedičskej dohody nepochybne vyplýva, že v čase smrti poručiťa M. T., zomr. XX. O. XXXX, nebolo sporné vlastníctvo k nehnuteľnosti zapísanej na liste vlastníctva č. XXXX, okres O., obec U., katastrálne územie U. ako pozemok parcela registra „E“ číslo XXX o výmere 5 715 m², druh pozemku: orná pôda, t. j. medzi dedičmi nebolo sporu, že poručiť bol v čase svojej smrti XX. O. XXXX spoluvlastníkom predmetnej nehnuteľnosti; z povahy týchto skutočností je teda vylúčený základný účel, ktorý má určovacia žaloba naplniť a to odstránenie spornosti práva medzi účastníkmi právneho vzťahu. Poukázal na to, že pokiaľ notárka spísala notársku zápisnicu pod sp. zn. N 207/2000, NZ 185/2000, a to Osvedčenie o vydržaní podľa § 2 až § 9 zákona SNR č. 293/1992 Zb. o úprave niektorých vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam v znení neskorších predpisov, ktorou osvedčila, že L. M. T., nar. XX. Z. XXXX, bytom U. XXX, spĺňa podmienky na zápis vlastníka do katastra nehnuteľností aj k pozemnoknižnej parcele č. XXX - roľa o výmere 5 715 m² ako parcela č. XXXX/X, druh pozemku: ostatné plochy, EL č. 4, v užívaní Poľnohospodárskeho družstva Lozorno, parcela č. XXXX/X, druh pozemku: orná pôda, EL č. 4 v užívaní Poľnohospodárskeho družstva Lozorno a to na podklade predložených listinných dokladov, okrem iných aj Dedičskej dohody z 26. augusta 2000 uzavretej v zmysle § 3 zákona č. 293/1992 Zb.; ide o právnu skutočnosť, ktorá nesporne nastala až po smrti poručiťa M. T., teda o právnu skutočnosť, od ktorej nemožno odvodzovať naliehavý právny záujem na určení, že nehnuteľnosť patrí do dedičstva po poručiťovi, nakoľko zmyslom takejto určovacej žaloby je odstrániť rozpor o tom, čo patrí do dedičstva po poručiťovi, ktoré sa nadobúda okamihom jeho smrti. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia 1/ až 5/ (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie z dôvodu, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP) a podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP s tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Uviedli, že nie je zrejmé, akými úvahami sa odvolací súd riadil a na základe akých skutočností dospel k zisteniam že medzi dedičmi nebolo sporu, že poručiť bol v čase svojej smrti dňa 14. mája 1988 spoluvlastníkom predmetnej nehnuteľnosti a z povahy týchto skutočností je teda vylúčený základný účel, ktorý má určovacia žaloba naplniť a to odstránenie spornosti práva medzi účastníkmi právneho vzťahu. Uviedli, že takéto zistenie odvolacieho súdu nie je podložené žiadnymi dôkazmi a je v príkrom nesúlade aj s Dedičskou dohodou, ktorá neobsahuje žiadnu špecifikáciu pozemkov podľa listu vlastníctva, veľkosť, druh, ani ich cenu, teda v nej nie je označený ani predmetný pozemok a nie je ho možné vôbec identifikovať. „Zavedenie“ predmetného pozemku do Dedičskej dohody tak, ako to urobil odvolací súd je nad rámec jej obsahu a zo strany odvolacieho súdu ide o svojvoľné závery. S poukazom na zistenie, že dedičské konanie po M. T. bolo zastavené pre nemajetnosť, ide o neurčité a ničím nepodložené úvahy súdu prvej inštancie nezohľadňujúce dedičské právo žalobcov ani ich vlastnícke právo. Nesúhlasili so záverom odvolacieho súdu, že : „...pokiaľ notárka spísala notársku zápisnicu a to Osvedčenie o vydržaní podľa § 2 až 9 zákona SNR č. 293/1992 Zb..... ide o právnu skutočnosť, ktorá nesporne nastala až po smrti poručiťa M. T., teda o právnu skutočnosť, od ktorej nemožno odvodzovať naliehavý právny záujem na určení, že nehnuteľnosť patrí do dedičstva po poručiťovi, nakoľko zmyslom takejto určovacej žaloby je odstrániť rozpor v tom, čo patrí do dedičstva po poručiťovi, ktoré sa nadobúda okamihom jeho smrti“. Mali za nesporné, že úmrtím poručiťa žalobcovia vstúpili v celom rozsahu do jeho práv a povinností, teda aj do takých, o ktorých v tom čase nemali vedomosť. Súhlasili s odvolacím súdom, že zmyslom určovacej žaloby je odstrániť rozpor v tom, čo patrí do dedičstva po poručiťovi, ktoré sa nadobúda okamihom jeho smrti, avšak jeho závery pri aplikácii noriem dedičského práva neboli správne. Ďalej uviedli, že rozhodnutie odvolacieho súdu nedáva odpovede na otázky zásadného významu a preto je nepreskúmateľné. Odvolací súd nevysvetlil z akého dôvodu práve žalobcovia ako zákonní dedičia nemajú naliehavý právny záujem na určení, že pozemok, ktorý nadobudli okamihom smrti poručiťa patrí do dedičského konania, a z akého dôvodu dal prednosť neoprávnenému dedičovi pred oprávnenými dedičmi. Podľa názoru žalobcov rozhodnutie odvolacieho súdu nevychádza z objektívneho a komplexného posúdenia rozhodujúcich skutočností a je založené na nesprávnych skutkových a právnych zisteniach bez toho, aby sa odvolací súd zaoberal meritom veci. Žalobcovia svoje právo odvodzujú od svojho dedičského práva po neb. M. T., ktorý nebol nemajetný, ako pôvodne uvádzalo

štátne notárstvo v dedičskom konaní a naliehavý právny záujem osvedčujú svojim postavením dedičov k novoobjavenému majetku patriaceho do dedičstva po poručiťovi. Na základe žalobe vyhovujúceho rozsudku môže byť dedičstvo riadne prejednané v dedičskom konaní. Poukázali na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/31/2011, 3Cdo/112/2004, 1Cdo/36/2008, 1Cdo/26/2007, 3Cdo/44/2008, 5Cdo/147/2007, 1Cdo/43/2007, 3Cdo/25/2007), ktoré hovoria o prípustnosti určovacieho návrhu, že konkrétna vec (hnuteľná alebo nehnuteľná) patrí do dedičstva po poručiťovi, ktorým návrhom sa môže v sporovom konaní takéhoto určenia domáhať ten, kto je dedičom poručiťa, prípadne jeho právnym nástupcom, voči inej osobe ako dedičovi. Boli názoru, že dedičia majú naliehavý právny záujem na určení, či konkrétna vec patrí do dedičstva a žalobou sledovali odstránenie stavu právnej neistoty, aby novoobjavený majetok mohol byť prejednaný v konaní o dedičstve, keďže aktuálne je ako vlastníik zapísaný v katastri nehnuteľností žalovaný a toto vlastnícke právo žalovaného je sporné. Navrhli rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

4. Žalovaný sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. V zmysle § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

9. Podľa názoru žalobcov je ich dovolanie prípustné v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a z obsahu dovolania je zjavné, že žalobcovia považujú ako nesprávne právne posúdenú otázku, či majú naliehavý právny záujem na určení, že nehnuteľnosť patrí do dedičstva po poručiťovi.

10. V prejednávanj veci dovolatelia odôvodnili dovolanie prípustným dovolacím dôvodom, a to nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom, keď v ňom vymedzili nielen to, ktoré právne posúdenie veci pokladajú za nesprávne (označením právnej otázky, od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu i jemu predchádzajúce rozhodnutie súdu prvej inštancie), ale aj to, v čom nimi namietaná nesprávnosť spočíva (v nesprávnej aplikácii práva na zistený skutkový stav).

11. V zmysle judikátu R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ (§ 421 ods. 1 CSP) predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých

nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali.

12. Predmetnou otázkou (viď vyššie bod 9.) sa už dovolací súd zaoberal v rozhodnutí sp. zn. 1Cdo/26/2007, 3Cdo/154/2010 a Ústavný súd v rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 482/2013 (a ďalšími naň nadväzujúcimi rozhodnutiami, napr. sp. zn. 3Cdo/44/2008, 5Cdo/147/2007, 1Cdo/43/2007, 3Cdo/25/2007), v dôsledku čoho možno v ňom uvedený právny názor ohľadom predmetnej právnej otázky považovať za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu.

13. Dovolací súd v rozhodnutí sp. zn. 1Cdo/26/2007 uviedol, že v súlade so svojou doterajšou rozhodovacou praxou nemení nič na závere o prípustnosti určovacieho návrhu, že konkrétna vec (hnuteľná alebo nehnuteľná) patrí do dedičstva po poručiteľovi, ktorým návrhom sa môže v sporovom konaní takéhoto určenia domáhať ten, kto je dedičom poručiteľa (resp. do úvahy prichádzajúcim dedičom), prípadne jeho právnym nástupcom, voči inej osobe ako dedičovi (ktorá nie je poručiteľovým dedičom). Žaloba na určenie, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, nepredstavuje tzv. inú žalobu, ktorá v ustanovení § 80 O.s.p. nie je uvedená, ale ide o žalobu podľa § 80 písm. c/ O.s.p., ktorá sleduje ochranu vlastníckeho práva.

14. Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/154/2010 (R3/2011) dospel k záveru, že súdna prax akceptuje žaloby, ktorými sa dedič domáha určenia, že tá - ktorá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi. V konaní o takýchto žalobách ide o posúdenie, či poručiteľ bol v čase smrti vlastníkom tejto veci. Požadované určenie sa tu vzťahuje ku dňu smrti poručiteľa a okolnosti, ktoré nastali po tomto dni, nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu. Treba dodať, že ak súd vyhovie žalobe požadujúcej uvedené určenie a vec je následne prejednaná v konaní o dedičstve ako majetok poručiteľa, nepotvrďuje rozhodnutie o dedičstve (osvedčenie o dedičstve), že dedič je v súčasnosti vlastníkom veci. Po smrti poručiteľa môžu vo všeobecnosti nastať právne skutočnosti, s ktorými právny poriadok spája vznik vlastníctva niekoho iného (napríklad vydržaním); v konaní, v ktorom sa zisťuje, či určitá vec bola v čase smrti poručiteľa v jeho vlastníctve, sú však takéto (neskoršie) skutočnosti právne bezvýznamné.

15. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom náleze sp. zn. I. ÚS 482/2013 dospel k názoru, že je ústavne neakceptovateľný záver, podľa ktorého krajský súd objektívnu nespôsobilosť prípadného vyhovujúceho rozsudku (vo veci určenia, že nehnuteľnosť patrila do dedičstva po poručiteľovi) vyvolať zmenu v zápise vlastníkov spornej nehnuteľnosti v katastri nehnuteľností striktné stotožňuje s absenciou zmeny právneho postavenia sťažovateľa po takomto určení a tým vylučuje danosť jeho naliehavého právneho záujmu na takomto určení. Skutočnosť, že prípadné určenie, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva po otcovi sťažovateľa (ani v spojení s následným osvedčením, že tieto nehnuteľnosti ku dňu smrti poručiteľa nadobudol do vlastníctva sťažovateľ), nemôže vyvolať zmenu v zápise vlastníkov v katastri nehnuteľností, nemôže viesť striktné k záveru, že sa tým žiadnym spôsobom nezmení právne postavenie sťažovateľa. Naopak, práve meritórne posúdenie existencie vlastníctva právneho predchodcu sťažovateľa k sporným nehnuteľnostiam môže zmeniť právne postavenie sťažovateľa, keďže jedine úspech sťažovateľa v konaní o jeho návrhu mu umožní uplatnenie svojich prípadných nárokov voči subjektom, ktoré boli alebo sú stále vedené v katastri nehnuteľností ako vlastníci spornej nehnuteľnosti. Opačný záver by znamenal denegatio iustitiae v prípadoch, ak po smrti poručiteľov dôjde k právnym úkonom, ktorých predmetom je nakladanie s majetkom, ktorý patrilo poručiteľovi ku dňu jeho smrti.

16. Vec sa týka určenia, či právni predchodcovia odvolateľov boli vlastníkami predmetného nehnuteľného majetku ku dňu smrti. Podľa ustálenej judikatúry sa dedič môže domáhať určenia, že poručiteľ bol vlastníkom majetku v deň smrti (napr. rozsudok Najvyššieho súdu zo 14.12.2000, spis č. 20Cdo/1897/98, uverejnený v Soudné rozhledy č. 6/2001). Toto určenie sa týka dátumu smrti poručiteľa a okolnosti, ktoré nastanú neskôr, ho nemôžu ovplyvniť. Aj keď sa vec, ktorej sa toto určenie týka, následne prerokuje v dedičskom konaní a nadobudnutie dedičstva sa potvrdí (alebo sa schváli dohoda o vysporiadaní dedičstva alebo sa dedičské konanie ukončí inak), neznamená to, že dedič je

naďalej vlastníkom majetku. Po smrti poručiťa mohla nastať právna udalosť, ktorá viedla k vzniku vlastníckeho práva inej osoby (napr. v dôsledku vydržania). Na určenie, či bol poručiť vlastník veci v deň smrti, sú však tieto neskoršie udalosti irelevantné (rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22Cdo/1977/2001).

14. Vec prejednávajúci senát považuje aj v predmetnom spore vyššie vyslovené závery najvyššieho súdu za prijateľné. Ak konajúce súdy založili svoje rozhodnutia v tejto otázke na inom právnom názore, podľa ktorého žalobcovia nemajú na požadovanom určení naliehavý právny záujem, treba mať za to, že ich rozhodnutia spočívajú v nesprávnom právnom posúdení veci. Vzhľadom na opodstatnenosť námietky dovolateľov, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu sa riešením predmetnej právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcov je nielen prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, ale aj dôvodné (§ 432 ods. 2 CSP). Nakoľko nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

15. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

16. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.